

Wenen als gidsstad voor sociale gebiedsontwikkeling p. 3

Soesterhof is doordeesemd van duurzaamheid p. 6

Hoe de spoorzone in Zwolle tot leven komt p. 9

Laat het schuren tussen wetenschap en praktijk p. 10

Illustratie: Studio Doeke

Uitvoering revisited: op naar een missie-gedreven gebiedsontwikkeling

Auteurs: Tom Daamen en Co Verdaas

Publieke, private en maatschappelijke partners moeten samen optrekken om de ambitieuze missies voor Nederland te realiseren.

Die conclusie trekken SKG-directeur Tom Daamen en hoogleraar Co Verdaas na het SKG Jaarcongres en het pleidooi van topeconoom Mariana Mazzucato voor een missie-gedreven aanpak.

Uitvoeringskracht. Dat thema stond centraal tijdens ons SKG Jaarcongres op 31 maart. Een goede keuze, zo bleek uit de positieve reacties van de deelnemers. Publieke, private en maatschappelijke partners hunkeren naar de volgende fase waarbij de opgaven rondom woningbouw, bereikbaarheid, energie, klimaat en verduurzaming in samenhang tot uitvoering kunnen worden gebracht. Private partners toonden zich die dag uiterst ambitieus: het klimaat moet bij ruimtelijke keuzes het belangrijkste criterium zijn. De private vastberadenheid ontlokte zelfs een 'wow' aan topeconoom Mariana Mazzucato, die sprak over een missie-gedreven aanpak van de opgaven waar we voor staan.

Ter relativering: ook nu worden huizen gebouwd, windmolens en zonnepanelen gerealiseerd en wegen aangelegd. Daarnaast is er veel beleid in voorbereiding rondom de extra middelen die dit kabinet beschikbaar heeft gesteld voor bereikbaarheid, verduurzaming, klimaat en wonen. Maar laten we de signalen op ons inwerken, dan overheerst het beeld dat veel publieke en private professionals vinden dat het te lang duurt en er - met

name op regionale schaal - te weinig richting is. Veel professionals delen de ervaring dat het niet opschiet en ze steeds vaker vastlopen in een reeks van overleggen en onderzoeken. Men mist daarnaast een helder mandaat en collegiale expertise, en ervaart daardoor een gebrek aan slagkracht.

Het betoog van Mazzucato paste naadloos in de zoektocht die tal van professionals ervaren. De kern van haar betoog is dat de afgelopen decennia de overheid zich steeds minder eigenaar heeft getoond van een aantal majeure maatschappelijke opgaven. De overheid beperkte zich tot het 'reguleren van de markt'. Zij richtte haar interventies op het optimaliseren van de markt en het dragen van risico's waar de markt die risico's niet kon of wilde dragen. Kortom, de overheid werd steeds meer toeschouwer en 'fixer' van problemen als het eigen beleid niet goed uitpakte. Mazzucato pleit daarentegen voor een overheid die 'instapt' en publieke, private en maatschappelijke partners meeneemt in een ambitieuze missie.

Lees verder op volgende pagina

Bijvangst

Sommige lezers van het werk van Mazzucato interpreteren dit als kritiek op de private sector die niet levert wat de maatschappij nodig heeft. Zelf zien we dat anders. Mazzucato houdt juist een warm pleidooi voor betrokkenheid van private partners en innige samenwerkingsverbanden. Het is een onverkort pleidooi ‘markten te vormen’ en de creativiteit ervan te richten op ambitieuze doelen voor de lange termijn. Mazzucato toont in haar laatste boek aan dat de Amerikaanse Apollo-missie—zet binnen tien jaar een man op de maan!—nooit mogelijk was geweest zonder tal van private partners daar vanaf het begin volop bij te betrekken. Haar werk is in feite een oproep aan de overheid om heldere missies te formuleren. Op Europees niveau heeft dit al navolging gekregen, onder andere door voor 2030 honderd steden klimaatneutraal te willen maken. Zeven Nederlandse steden hebben deze missie omarmd.

Een missie voor de Nederlandse woningmarkt is het realiseren van een duurzaam, betaalbaar en klimaatrobuust woningaanbod. Die maatschappelijke opgave kan natuurlijk niet zonder de markt gerealiseerd worden. Wel heeft de markt daartoe richting nodig. Private partners die zich committeren aan de missie – Mazzucato spreekt van ‘picking the willing’

– krijgen via de overheid ruimte en middelen, waarbij we met elkaar accepteren dat de weg naar resultaat nog niet in een draaiboek klaarligt. Op deze wijze ontstaat er een prikkel om te innoveren en worden risico’s, mislukkingen én successen gedeeld. Dit alles gebeurt vanuit de overtuiging dat we als samenleving uiteindelijk beter af zijn als we op deze wijze de handen ineenslaan – ook in economisch opzicht.

Mazzucato benadrukte tijdens ons congres dat mislukkingen niet gelijkstaan aan falen. Was de maan-missie mislukt, dan nog was het de moeite waard geweest. De ‘bijvangst’ van het project heeft namelijk heel veel maatschappelijke en economische spin-off opgeleverd.

Het perspectief van een missie-georiënteerde aanpak sluit prima aan bij de geschiedenis en cultuur van Nederland. Publieke, maatschappelijke en private partners hebben door de eeuwen heen de samenwerking gezocht rondom grote opgaven. Denk aan de eerste inpolderingen, de Deltawerken, maar ook aan onze volkshuisvesting en de wijze waarop we onze agrarische en logistieke sector na de Tweede Wereldoorlog tot een van de meest toonaangevende van de wereld hebben gemaakt. Al deze ‘missies’ zijn volbracht door een intensieve

“Knelpunten en tegengestelde belangen kunnen niet langer op projectniveau worden beslecht”

samenwerking tussen publieke, private en maatschappelijke partners. Economisch zijn we er zeker niet slechter van geworden.

Handboek Soldaat

Als we de geluiden op ons jaarcongres goed interpreteren, staan we aan de vooravond van een herijking van de relatie tussen private, maatschappelijke en publieke partners in het vakgebied. Dit sluit naadloos aan bij de oorsprong en missie van SKG, waarbij we als onafhankelijk platform niet alleen kennis genereren en ontsluiten, maar ook private, maatschappelijke en publieke partners bijeenbrengen, en bouwen aan vertrouwen en wederzijds begrip.

Dit alles betekent geen revolutie. De lessen en ervaringen van de afgelopen decennia zijn zonder meer nog van waarde voor de toekomst. Echter, we zullen alleen betere resultaten boeken (kwantitatief en kwalitatief als we de handen nog meer ineenslaan op basis van een gezamenlijke missie. We kunnen het ons niet langer permitteren de wereld te ordenen vanuit het perspectief van de overheid als reactieve marktmeester. Knelpunten en tegengestelde belangen kunnen niet

langer meer op projectniveau worden beslecht.

Mazzucato biedt geen Handboek Soldaat, maar biedt wel een nieuw perspectief op hoe de publieke en private sector zich opnieuw tot elkaar kunnen gaan verhouden. Onze geschiedenis is gevuld met mooie voorbeelden van publiek-private samenwerking. Het is tijd voor een volgend hoofdstuk. SKG doet er alles aan om dit hoofdstuk te helpen schrijven. Zo geven we uitvoering aan onze eigen missie: het realiseren van uitvoeringskracht die leidt tot een duurzame gebouwde omgeving van ongekende kwaliteit.

Weten wat Mariana Mazzucato zei tijdens het SKG Jaarcongres?

“De overheid werd steeds meer toeschouwer en ‘fixer’ van problemen”

Deltawerken, Shutterstock

Publiek-private organisaties maken Wenen sociaal

Auteur en foto's: Céline Janssen

Doelen voor sociale duurzaamheid zijn in gebiedsontwikkeling al snel het kind van de rekening. Promovendus Céline Janssen ging op werkbezoek in Wenen en zag daar hoe het óók kan. Het geheim? Publiek-privaat stadtteilmanagement.

Onderzoek Hoe kunnen processen rondom gebiedsontwikkeling zo ingericht worden om doelen voor sociale duurzaamheid (lees: de leefkwaliteit van mensen verbeteren) tot uitvoering te brengen? Voor een antwoord op deze vraag richt een deel van mijn promotie-onderzoek zich op het halen van inspiratie uit het buitenland. In Wenen, een stad waar sociale duurzaamheid al jaren de politieke wind mee heeft, ging ik dit voorjaar op zoek naar verfrissende voorbeelden.

Wenen, hoog scorend in verschillende 'meest leefbare stad'-indexen, staat

internationaal in de spotlights om haar betaalbare woningbouw via gemeentelijke huurwoningen (Gemeindebau) of sociaal-gesubsidieerde huurwoningen. Maar het stadsbestuur neemt sociale duurzaamheid ook in bredere zin serieus. In 2009 voegde het sociale duurzaamheid toe voor de competitiecriteria voor nieuwe sociale woningbouw, waardoor zij in projectontwikkelingen gelijk kwam te staan aan economie, ecologie en architectuur.

Bovendien past de stad sinds de jaren '80 de *gentle urban renewal*-aanpak toe. Dit is een methode om bestaande wijken via kleinschalige projecten en interactie met bewoners te verbeteren. Deze aanpak verklaart de aanwezigheid van verschillende 'Gebietsbetreuringen' in de stad: lokale gemeentelijke organisaties waar stadsplanners, architecten en sociaal werkers de verbinding maken tussen het gemeentelijke apparaat en de bewoners van wijken. Waar deze organisaties zich oorspronkelijk richtten op het onderhouden en verbeteren van bestaande wijken, spelen ze ook steeds meer een rol bij nieuwe gebiedsontwikkelingen.

Signalen opvangen Neem bijvoorbeeld de grootschalige gebiedsontwikkeling Aspern Seestadt. In dit project transformeert een publiek-privaat consortium een voormalig Sovjet-vliegveldterrein van 240 hectare naar een

compleet nieuwe stadswijk. Uniek is de oprichting bij de start van het project van een groot gebiedsbeheerteam ('Stadtteilmanagement'). Dit kreeg een verantwoordelijkheid om nieuwe bewoners te helpen aarden, community-initiatieven aan te jagen, en een spin in het web te zijn tussen bewoners, bedrijven, ontwikkelaars en stadsplanners.

Met een team (voor de helft betaald door het ontwikkelconsortium en voor de helft door eigen inkomsten) van negen fulltime professionals bevindt het zich al acht jaar midden in de nieuwbouwwijk. Een jaar voordat de eerste bewoners het gebied introkken, ving het team al signalen van hen op en gaf die door aan de ontwikkelaars om de plannen eventueel bij te sturen. Zo kon het consortium bijvoorbeeld een idee voor een groentetuin faciliteren, maar ook frustratie onder bewoners over de hoeveelheid groen in de openbare ruimte opmerken – en dit vervolgens aan te pakken. Het team stuurde zelf overigens ook bij: elke twee jaar vinden er evaluaties van het eigen functioneren plaats, waardoor de focus in de loop der jaren verbreedde en het een steeds grotere en meer diverse groep bewoners wist te bereiken.

Socialistisch karakter Natuurlijk lost dit gebiedsbeheerteam niet zomaar alle uitdagingen rondom sociale duurzaamheid op. Sommige bewoners in Aspern Seestadt geven aan meer van het team te hebben verwacht, of er gewoonweg niet zoveel mee te hebben. Ook kan het team niet zomaar alle wensen van bewoners behartigen die niet overeenkomen met de belangen van zijn opdrachtgevers. Zo houdt het ontwikkelconsortium de worst- en kebabkraam waar bewoners om vragen liever nog even weg uit het gebied.

Toch is het wel degelijk interessant om de karakteristieken en kwaliteiten van dit Weense gebiedsbeheerteam verder te onderzoeken. Want wat in Aspern Seestadt een centrale rol speelt bij gebiedsontwikkeling, krijgt in Nederland vaker een bijrol: het bemiddelen tussen bewoners en ontwikkelaars, tussen bouwfase en gebruiksfase en tussen ontwikkeling en beheer. Terwijl die taak juist zo belangrijk is voor nastreven van hogere leefkwaliteit en gelijke kansen onder gebruikers. Waar begrotingen van gebiedsontwikkelingen in Nederland vaak stoppen bij de overdracht van de sleutels aan bewoners, is in Seestadt met grof geschut ingezet op de overgang van het realiseren van de fysieke ruimte naar het gebruik ervan door inwoners. Dat zowel publieke als private partijen in Seestadt in een dergelijke organisatievorm wilden investeren, lijkt voort te komen uit het zeer socialistische karakter van de stad Wenen. En hoewel buitenlandse praktijken zich nooit een-twee-drie laten kopiëren naar andere landen, en er ook gestuurd kan worden op sociale duurzaamheid via allerlei andere organisatievormen, biedt de Weense casus voldoende inspiratie voor de Nederlandse praktijk.

“Het ontwikkelconsortium houdt de worst- en kebabkraam liever nog even weg uit het gebied”

Meer weten over sociale duurzaamheid en gebiedsontwikkeling?

Persoonlijk

Breda en Tilburg verstedelijken integraal, met dank aan de regio

Auteur: Joost Zonneveld

Wethouders Tim van het Hof (Breda) en Bas van der Pol (Tilburg) werken aan een verstedelijkingsakkoord dat deze regio nog dit jaar met het Rijk hoopt te sluiten. Zij maken daarbij gebruik van de regionale investeringsagenda. “We werken vanuit de integrale opgave naar concrete oplossingen.”

Ja, natuurlijk speelt het bouwen van duizenden huizen een voorname rol in het Verstedelijkingsakkoord van de regio Breda-Tilburg. In deze afspraak met het Rijk leggen gemeenten, waterschappen en provincie vast wat de komende tien jaar de belangrijkste opgaven zijn. Maar de ambitie is om alle ruimtelijke wensen – van energie tot bedrijvigheid, van wonen tot klimaatadaptatie en van mobiliteit tot natuur – in samenhang te bekijken én daarin prioriteiten te stellen. Breda en

Tilburg maken daarbij gebruik van de regionale investeringsagenda (RIA), een instrument om bestuurlijke ambities in regio’s concreet te maken.

→ **Waar komt de noodzaak tot samenwerken in de regio vandaan?**

Van het Hof: Deze regio heeft ambities voor woningbouw, groen, water, economie en de energietransitie. Dat zijn opgaven die een bovenlokale aanpak

vragen. Bij alle gemeenten in de regio de Baronie, waarvan Breda de grootste is, is het besef doorgedrongen dat we onze ambities aan elkaar moeten koppelen. Water loopt door de hele Baronie heen en vormt één systeem. Ook economisch vormt het een geheel. Bovendien heeft dit leefgebied een dagelijkse betekenis voor de mensen die er wonen, werken en recreëren. Dan is het ook logisch om de ruimtelijke ambities samen op te pakken.

→ **Was er eerder regionale samenwerking?**

Van der Pol: Jazeker, in Brabant zijn we daar al heel lang heel goed in. We hebben intensief regionaal overleg voor mobiliteit, woningbouw, economie en sociale opgaven. Maar al die overleggen zijn overwegend gericht op bestuurlijke afstemming. Met de RIA doen we dat anders: we kijken heel specifiek hoe onder meer woningbouw, economie, water en natuur zich tot elkaar verhouden. Die exercitie hebben we eerst voor onze eigen regio’s gedaan: de Baronie rondom Breda en Hart van Brabant voor Tilburg. Inmiddels hebben we beide RIA’s ‘aan elkaar geklikt’ om samen tot een verstedelijkingsakkoord met het Rijk te komen. We doen daarmee samen een aanbod aan het Rijk om met ons te investeren in de grote ruimtelijke opgaven waar we in de regio voor staan.

→ **Hoe kom je als regio tot een gezamenlijk plan?**

Van der Pol: Om het werkbaar te maken zijn we uitgegaan van staand beleid. Wat als we het beleid van de dorpen, steden, waterschappen en provincie naast elkaar leggen? In beide regio’s zijn eerder al regionale omgevingsagenda’s gemaakt met een visie voor de lange termijn. De RIA is de concrete uitwerking hoe daar te komen. Dit jaar maken we een nieuwe slag, waarmee we prioriteiten op regionaal niveau maken. Ik ben benieuwd of dit ook echt tot nieuwe keuzes in de regio leidt. Want stel: je neemt verdichting bij de grote OV-knooppunten als uitgangspunt voor verstedelijking. Dan is het wel de vraag hoe je ervoor zorgt dat je overal veerkrachtige en leefbare kernen houdt. Je moet elkaar dus helpen, zonder echte keuzes uit de weg te gaan.

→ **Hoe zijn marktpartijen betrokken bij de RIA?**

Van der Pol: Bij de RIA spreken we niet alleen over bijvoorbeeld woningbouwambities, maar ook over prioritering en fasering. Daarbij praten we ook met marktpartijen hoe we die opgaven vorm kunnen geven. Een mooi voorbeeld daarvan is de opgave die we hebben om aan de oostkant van Tilburg 3000 woningen toe te voegen. Dat doen we in nauwe samenwerking met Oisterwijk, dat ernaar streeft om 2000 woningen te bouwen. Daarbij is de behoefte groot om tegelijkertijd het

“De gezamenlijke propositie, die integrale lagenbenadering en elkaar aanvullen, dat is de kracht van de RIA”

Bas van der Pol (links, foto: Angeline Swinkels) en
Tim van het Hof (rechts)

“Je moet elkaar helpen, zonder echte keuzes uit de weg te gaan”

landschap te versterken. Daarom verkennen we als Tilburg, samen met bewonersorganisaties én marktpartijen, of we ‘binnendorps’ kunnen verdichten. Gebiedsontwikkelaars willen daar ook concrete voorstellen voor doen. Dit soort samenwerkingen komen tot stand door de RIA, omdat we daarin duidelijk maken waar de komende jaren wel en niet gebouwd mag worden. Dat is voor iedereen van belang, want als marktpartijen hun geld gericht kunnen investeren, dan komt dit bijvoorbeeld de betaalbaarheid van wonen ten goede. Op deze manier samenwerken, vanuit de integrale opgave naar concrete oplossingen, is hoe we dat voor de hele regio voor ons zien.

→Wat hebben jullie van het Rijk nodig?

Van het Hof: Het Rijk hebben we nodig bij ingewikkelde opgaven. Dat zijn met name de complexe integrale ontwikkelingen, want die krijg je zonder elkaar niet van de grond. Dan gaat het vooral om investeringen die we zelf niet kunnen doen, zoals in infrastructuur, de mobiliteitsopgave en energie. Marktpartijen en gemeenten kunnen de woningbouwopgave voor een groot deel dragen, maar voor alles bij elkaar hebben we het Rijk nodig.

→Hebben jullie tips voor andere regio’s?

Van het Hof: Doe het bestuurlijk, ambtelijk en politiek echt samen, en blijf dat ook

doen. Dat is ook nodig vanwege de democratische legitimiteit van besluiten op regionaal niveau. De gezamenlijke propositie, die integrale lagenbenadering en elkaar aanvullen, dat is de kracht van de RIA.

Van der Pol: Zorg ervoor dat op het juiste moment de goede vragen op tafel liggen. Zo kan iedere gemeente, groot of klein, haar tijd en middelen effectief inzetten. Een andere tip is om met ontwerpateliers (een gestructureerd proces waarin verschillende rondes van co-creatie worden doorlopen door ontwerpers, experts, lokale overheden en gebiedsactoren – red.) te werken, want dat helpt om integraliteit concreet te maken. Maar het allerbelangrijkste: zorg dat regionale samenwerking oprecht voortkomt uit gedeelde kwaliteiten en opgaven. Onze stedelijke regio, met zo’n miljoen inwoners op veertig vierkante kilometer, wil en kan dat. De inwoners ervaren en gebruiken deze regio namelijk als hun leefomgeving, en maken samen op een logische wijze onderdeel uit van dit stukje Brabants Mozaïek.

Illustratie: Robin Duister

Beste Hugo,

Column

Kort na de lancering van je ambitieuze tienjarenplan voor 900.000 nieuwe woningen, leek je ministeriële lot al vroegtijdig bezegeld door een ‘vergeten’ appje uit een recent verleden. Het debat hierover stemde me droevig. Niet alleen vanwege de pijnlijke afwezigheid van de – ook door jou - beloofde nieuwe bestuurscultuur, maar ook vanwege de evenzo pijnlijke aanwezigheid van de korte-termijn-afrekencultuur waar jij als politicus mee moet dealen. Zo ga je van appje en smoesje via debatje in no-time naar motietje van wantrouwen! Hoe kun je in zo’n hijgerige context, waarin fouten maken niet mag, ooit succesvol grote maatschappelijke en ruimtelijke opgaven aanpakken?

Een wooncrisis bijvoorbeeld.

Heb je inmiddels het boek Moonshot van Mariana Mazzucato gelezen? Dat biedt perspectief! In een helder en wenkend pleidooi schetst deze topecoon een fundamentele transformatie van onze economie en samenleving, met een trekkersrol voor de overheid. Een nieuwe vorm van kapitalisme, waarin de overheid met overtuigende verhalen langetermijndoelen stelt, waarachter vervolgens ook bedrijfsleven en burgers zich kunnen scharen.*

De term Moonshot refereert aan de missie van Kennedy om mensen naar de maan te brengen (en weer terug). Zeven jaar na het vaststellen van deze missie was het schijnbaar onmogelijke gelukt. Maar belangrijker nog: de missie leidde via trial and error en het samen zoeken naar nieuwe wegen ook tot allerlei technologische, sociale, organisatorische en politieke innovaties. Zelfs al zouden er helemaal geen mensen op de maan zijn geland, betoogt Mazzucato, dan was de missie toch geslaagd.

Vervolgens trekt ze de parallel naar grote uitdagingen van onze tijd, bijvoorbeeld voor gezondheid, klimaat en kansenongelijkheid. Die uitdagingen vragen een missie-georiënteerde overheid, die gedurfde vergezichten schetst die vooral uitkomsten vastlegt, en niet op voorhand de instrumenten of route.

Wat nou, Hugo, als we missie-georiënteerd naar de wooncrisis kijken en het verhaal dat daarbij hoort? Gaat dat verhaal dan over snel 900.000 nieuwe huizen bouwen, of misschien meer over een robuuste en toekomstbestendige inrichting van ons land, waarin iedereen betaalbaar, gezond en prettig kan leven? En moeten we daarbij alleen vertrouwde wegen bewandelen en risico’s mijden, of mogen we zoeken, verkennen en experimenteren? Dan mogen we dus ook fouten maken, die we vervolgens trots zouden kunnen toegeven, omdat we daar samen beter van worden.

Groet,

Hans-Hugo

** Je topambtenaar Marja Appelman zou het boek aan je geven na afloop van de keynote van Mazzucato op het SKG Jaarcongres in maart*

Lees hier het verslag van het SKG
Jaarcongres terug

Het duurzame ontwerpavontuur in het Amersfoortse Soesterhof

De SKG Award 2022 wonnen ze net niet, maar dat betekent niet dat de bewoners van het Amersfoortse Soesterhof bij de pakken neerzitten. Na tien jaar wachten, overleggen en ontwerpen begint het duurzame avontuur namelijk nu pas echt. “Ons doel was nooit om al bij oplevering zo duurzaam mogelijk te zijn.”

Auteur: Jasper Monster
Kaartje: Ineke Lammers

Een rondleiding door het huis van Wouter Schik is voor het bezoek even inspirerend als confronterend. De

manier waarop hij met zijn gezin heeft nagedacht over duurzame toepassingen in het huis is indrukwekkend. Van de duurzame lak op de trapleuning tot de extra ruimte op het balkon om de was op te kunnen hangen zodat een droger niet nodig is, en van de duurzame waterleiding tot de levensloopbestendige inrichting van de kamers: over elk detail is nagedacht. Schiks enthousiasme werkt daarbij aanstekelijk.

Maar als iemand zo met duurzaamheid bezig is, begint er bij jezelf toch iets te knagen. Is het aantrekken van een warme trui op koude dagen wel genoeg? “Het is wel veel”, lacht Schik als hij na de rondleiding geconfronteerd wordt met mijn verbazing over zijn inzet. “Dat komt door mijn eigen ‘nerderigheid’, ik vind het leuk om met dit soort dingen bezig te zijn.”

Saamhorigheid

De combinatie van die bevrogenheid en een lange adem is de reden dat Schik en zijn medebewoners na een traject van ruim tien jaar nu toch echt in hun zelfontworpen hof wonen. Het realiseren van de twaalf sociale huurwoningen en dertig koopwoningen had namelijk nogal wat voeten in de aarde.

Het avontuur begint in 2009, als Schik zich met enkele andere bewoners van de Amersfoortse wijk Soesterkwartier zorgen maakt om het culturele erfgoed in het gebied. Tussen de arbeiderswijk en het centraal station van Amersfoort liggen namelijk de voormalige wagenwerkplaatsen van de Nationale Spoorwegen. De NS wil de gebouwen slopen, maar veel bewoners willen de plekken behouden waar zij hebben gewerkt. Het gevoel van saamhorigheid dat ontstaat door de sloopplannen zorgt ervoor dat de bewoners zich verzamelen om mee te praten over duurzaamheid in de wijk.

Bijna niemand over

Het bedenken en ontwerpen van een eigen buurt is op dat moment nog in niemands hoofd opgekomen, maar dat verandert als het masterplan voor het gebied bekend wordt. “Dat had niets met de wijk en niets met duurzaamheid te maken”, weet Schik nog. “‘Ga ook eens wat maken bij deze tijd past’, zeiden wij. De reactie van Gemeente Amersfoort was duidelijk: ‘Als jullie het allemaal zo goed weten, kunnen jullie dan zelf niet met een plan komen?’ Toen hebben we de handschoen opgepakt.”

Samen met wat medebewoners gaat Schik aan de slag. Martin Kosterman is één van hen. “De eerste jaren waren het vooral nog ideeën, maar in 2012 hebben

we een vereniging opgericht omdat het toen wel wat serieuzer werd. Wouter en ik waren de eerste voorzitter en penningmeester van de vereniging. Het is wel toevallig dat wij hier samen zitten, want verder is er van het eerste uur bijna niemand overgebleven.”

Kost direct geld

De combinatie van bevrogenheid en een lange adem wordt in de jaren daarna steeds belangrijker. Het bedenken en ontwerpen van een zo duurzaam mogelijke wijk blijkt al geen gemakkelijke opgave te zijn. Maar om die plannen dan ook daadwerkelijk tot uitvoering te laten komen, is nog een heel ander verhaal. Kosterman: “Pas in 2016 werd het masterplan vastgesteld en is in de gemeenteraad vastgelegd dat wij als project vooruit mochten lopen op het bestemmingsplan. Toen werd ons plan ook veel concreter. De definitieve kavel werd duidelijk en we konden architecten gaan inhuren.”

De volgende stap is het zoeken naar potentiële bewoners. Alleen is ook dat in de praktijk lastiger dan gedacht. “We hadden een eerste bijeenkomst met zo’n vijftig, zestig mensen in de zaal”, vertelt Schik lachend. “Alleen daar was al heel snel niemand van over. Mensen schrikken toch van de tijd die in zo’n project gestoken moet worden. En voordat er ook

maar een steen is gelegd, kost het al wel geld.”

Redelijk stabiel

Kosterman en Schik vertellen het verhaal vanuit het gemeenschappelijke tuinhuis, dat midden in het wijkje is gebouwd en omringd wordt door alle huizen. Om te illustreren wat voor achtbaanrit zij de afgelopen jaren hebben meegemaakt, laten ze de eerste ontwerpschets zien die is gemaakt toen de eerste ideeën voor Soesterhof concreet werden. “Dit lijkt qua vorm in niets op wat we hier nu hebben neergezet. De beleving is hetzelfde, maar zelfs de vorm van de kavel is anders. We hadden in eerste instantie bijvoorbeeld veel gestapelde gebouwen. Maar als niemand gestapeld wil wonen, houdt het snel op. Je doet het nu eenmaal samen.”

Tegelijkertijd, benadrukken ze allebei, is zo’n eerste ontwerp wel een mijlpaal. “Het zorgt direct voor verbondenheid en maakt het plan ook meteen een stuk concreter”, zegt Kosterman. “Vanaf 2016 hadden we zo’n veertig huishoudens die geïnteresseerd waren. Er valt weleens iemand af en er komt weer iemand bij, maar die groep is redelijk stabiel gebleven. In 2019 hebben we de laatste woningen verkocht.”

Scherpe discussies

Vorig jaar februari werden de laatste woningen van het project opgeleverd. Het tweetal kijkt met veel voldoening terug op het hele proces. Schik: “Tuurlijk was het soms zoeken, maar er zijn geen grote conflicten geweest. We hadden gekozen voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, dus moet je het ook met elkaar doen. Maar hoe groot wil je de groep dan maken? Er zijn zoveel dingen die gedaan moeten worden, maar je moet ook weer niet met te veel zijn als je snel besluiten wilt nemen. Dat is lastig”

De groep kiest voor sociocratische besluitvorming om alle knopen voor de bouw van de huizen en de bijbehorende duurzaamheidsopties door te hakken. “Dat zijn scherpe gesprekken”, erkent Schik. “Het zijn belangrijke besluiten die je neemt, bijvoorbeeld over de duurzaamheidsambities. Als sommige mensen minder ver willen gaan dan anderen, krijg je vragen als: wat ben je dan wel bereid aan jouw dure keuken uit te geven?”

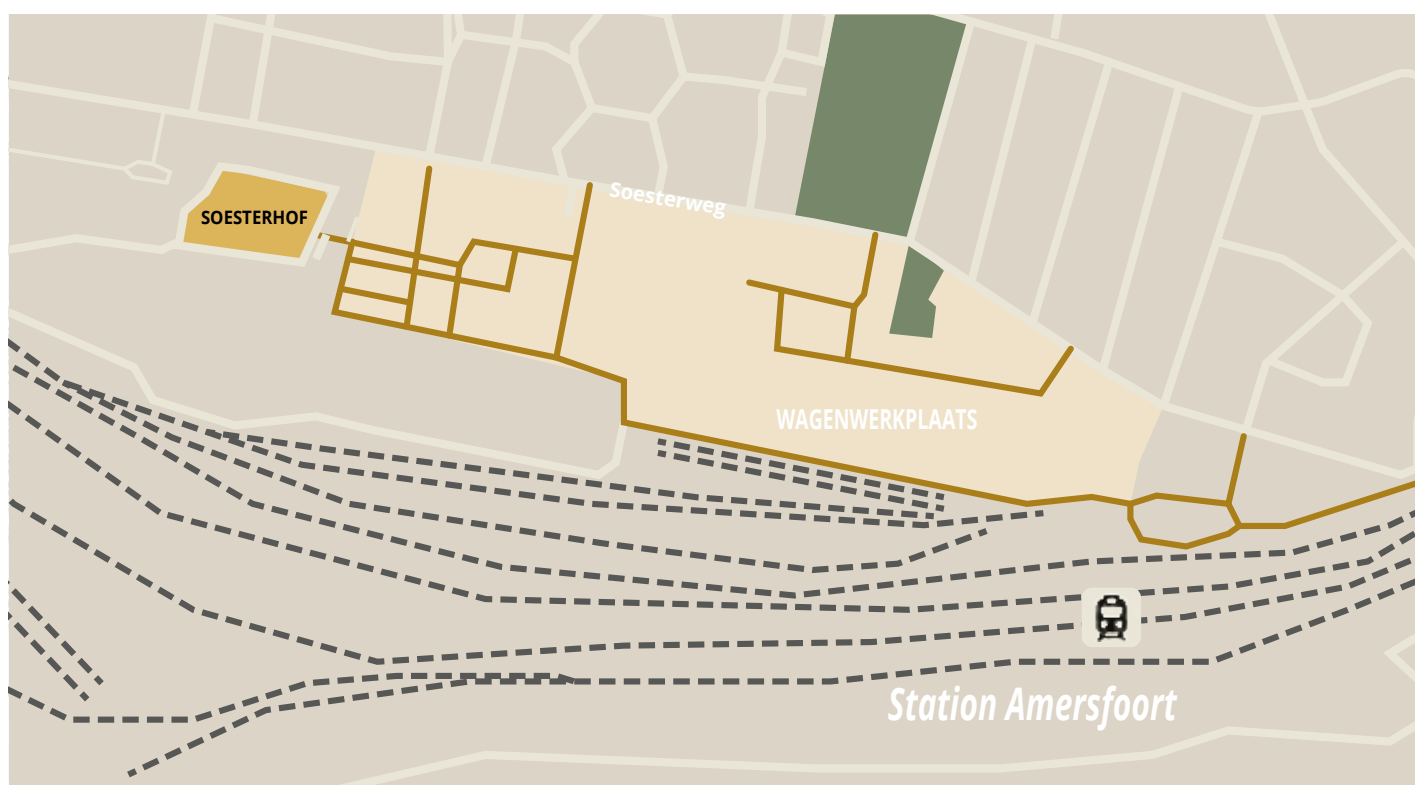

Foto: Archigo – Fotostudio Lisette van de Pavoordt

Foto: Hans de Vries

Foto: Archigo – Fotostudio Lisette van de Pavoordt

“We zijn niet zo streng dat we alleen vegetariërs toelaten”

Kosterman kan zich de discussie rondom het energieconcept nog goed herinneren. “Die keuze was heel essentieel. Ga je voor een heel dikke isolatieschil of een bodemwarmtepomp en een dunne isolatieschil? Er waren drie mensen die echt voor de pomp waren, maar we moesten een besluit nemen omdat een compromis geen mogelijkheid was. Twee van de drie zijn om die reden uit het project gestapt. Een iemand is over zijn bezwaar heengestapt en woont nu hier.”

Niet alleen vegetariërs

Het selecteren van de toekomstige bewoners was volgens het duo een van de belangrijkste onderdelen van het proces. Niet omdat de toelatingseisen zo streng waren, maar omdat saamhorigheid in Soesterhof een van de uitgangspunten is, legt Schik uit. “Pas je wel bij ons? Niet dat we zo streng zijn dat we alleen vegetariërs toelaten, maar je hebt met een bepaald soort binding te maken omdat je het hele project met elkaar doet.”

Kosterman knikt en vult aan: “Het gaat ook heel erg om sociale duurzaamheid. Wat is het je waard om hier met elkaar te wonen?” Betaalbaarheid is dan ook altijd een van de andere uitgangspunten van het project geweest. Niet alleen door sociale huurwoningen te realiseren, maar ook door te zorgen voor veel keuzevrijheid voor die duurzaamheid. “Ons doel was nooit om al bij oplevering zo duurzaam mogelijk te zijn”, zegt Schik. “We zijn er voor verschillende budgetten en ambitieniveaus. Het gaat ons om de duurzame doorgroeimogelijkheden. Ik denk zelf al tien stappen vooruit, maar misschien dacht een van mijn burens bij de oplevering al: het is wel goed zo. Dat is de kracht van ons plan.”

Wonen begint nu pas

Het project Soesterhof heeft door de combinatie van betaalbaarheid, zelforganisatie en (sociale) duurzaamheid de aandacht gewekt. Van omwonenden tot professionals van ver buiten Amersfoort, iedereen is benieuwd naar de

mogelijkheden van het project. “Is dit het model van de toekomst? Nee, hier gaan we de woningcrisis niet mee oplossen”, reflecteert Kosterman. “Wij hadden de tijd ook mee. 42 woningen op een hectare, dat zou in deze tijd van woningnood sowieso anders zijn. Dit project is destijds omarmd door de crisisperiode. Ik geloof niet dat gemeenten voor drukke stedelijke gebieden zitten te wachten op Collectief Particulier Opdrachtgeverschap.”

Maar, benadrukt hij, voor duurzaamheid heeft het project wel een voorbeeldfunctie. “Ten opzichte van eerdere plannen laten we zien dat er veel meer mogelijk is. Sociaal duurzaam leven en milieutechnisch bouwen gaan perfect samen, vooral ook omdat je het samen doet. Vanuit de gezamenlijkheid kom je tot betere oplossingen.”

Hoewel het hof er voor een buitenstaander zo goed als af uit ziet, denkt het tweetal daar heel anders over. De duurzame reis stopt voor hen nooit. Schik: “We kunnen en willen nog zoveel doen. Tijdens de bouw moesten we keuzes maken vanwege de betaalbaarheid, maar nu kunnen we aan de slag. Voor ons begint het wonen nu pas.”

[Kijk hier het filmpje terug over Soesterhof, genomineerd voor de SKG Award 2022:](#)

“Als jullie het allemaal zo goed weten, kunnen jullie dan zelf niet met een plan komen?”

Citatenquiz: wie zei wat in 2022?

Auteur: Inge Janse
Illustratie: Esther Dijkstra

Nederland staat voor grote opdrachten.
En hoewel het adagium 'geen woorden maar daden' het in bepaalde steden goed doet, wordt er ook veel slims, moois, prikkelends (en soms ook gewoon grappigs) gezegd over gebiedsontwikkeling. Maar wie zei dit jaar wat? Test je kennis van het vakgebied via deze citatenquiz!

"Zonder het klimaat te redden, zijn al die woningen overbodig"

"Als de bewoners het project graag willen, dan krijg je de politiek al een heel eind mee"

"Het staatssteunrecht verzet zich niet tegen een een-op-een verkoop"

"Een Omgevingswet zonder systeemverandering leidt tot gebiedsontwikkeling die bijna net zo langdurig en duur is als in de huidige situatie"

"Zet de komende tien jaar een stop op de transformatie van werkgebieden"

"Eigendom is heilig in Nederland. Het is voor de eeuwigheid, terwijl niemand eeuwig leeft"

"Hangen we de kerstboom zo vol met ballen, dat ie omvalt?"

"We hebben geen slauw benul of jaarlijks 100.000 of 200.000 woningen extra voldoende is"

"Beleidsmakers, stap uit de reflex van onzekerheidsreductie!"

"Als het getut te lang duurt, ligt er zeker een rol voor het Rijk om in te grijpen"

"Het idee dat complexe gebiedsontwikkelingen geld opleveren, is een verkeerd idee"

"We hebben leiders nodig met een visie. Daar zijn er maar weinig van"

"Deze prefab-unit is bedoeld voor mensen wier droom het is om veel geld te verdienen aan andermans nachtmerrie"

"Zo'n MKBA zorgt er eigenlijk voor dat je juist meer verkokert"

"God, geef mij de kalmitie om te aanvaarden wat ik niet moet uitvoeren, de moed om uit te voeren wat ik wel moet uitvoeren, en de wijsheid om het verschil tussen beide te zien"

"Je kunt ruimtelijke ordening typen als de kunst van het intelligent en beredeneerd afwentelen"

"Een rugstreeppad of een teunisbloempijlstraatrlinder is voor ons geen beperking, maar een verrijking"

Oplossingen citatenquiz

1. "Eigendom is heilig in Nederland. Het is voor de eeuwigheid, terwijl niemand eeuwig leeft"
[Peter Peizer, planoloog](#)
2. "Je kunt ruimtelijke ordening typen als de kunst van het intelligent en beredeneerd afwentelen"
[Co Verdaas, hoogleraar gebiedsontwikkeling](#)
3. "Een rugstreeppad of een teunisbloempijlstaartvlieder is voor ons geen beperking, maar een verrijking"
[Henkjan Kievit, directeur ontwikkelmaatschappij CV Paritsch](#)
4. "Zet de komende tien jaar een stap op de transformatie van werkgebieden"
[Cees-Jan Pen, lector De Ondernemende Regio](#)
5. "We hebben geen flauw benul of jaarlijks 100.000 of 200.000 woningen extra voldoende is"
[Stefan Groot, woningmarktconnoor Babobank](#)
6. "Het idee dat complexe gebiedsontwikkelingen geld opleveren, is een verkeerd idee"
[Aeliso Boelman, partner Fakton](#)
7. "Een Omgevingswet zonder systeemverandering leidt tot gebiedsontwikkeling die bijna net zo langdurig en duur is als in de huidige situatie"
[Demetrio Muñoz Gielén, expert grandbeleid](#)
8. "Als het getut te lang duurt, ligt er zeker een rol voor het Rijk om in te grijpen"
[Helma Born, regiodirecteur Zuid-West BPD](#)
9. "Zo'n MKBA zorgt er eigenlijk voor dat je juist meer verkokert"
[Jelle Postma, projectleider Amsterdam Bay Area](#)
10. "Hangen we de kerstboom zo vol met ballen, dat ie omvalt?"
[Friso de Zeeuw, emeritus hoogleraar gebiedsontwikkeling](#)
11. "Deze prefab-unit is bedoeld voor mensen wier droom het is om veel geld te verdienen aan anderzachts nachtmerrrie"
[Wouter Veldhuis, Rijksadviseur](#)
12. "We hebben leiders nodig met een visie. Daar zijn er maar weinig van"
[Mariana Mazzucato, wetenschapper](#)
13. "Zonder het klimaat te redden, zijn al die woningen overbodig"
[Renske Brand, stadmaker](#)
14. "God, geef mij de kalmte om te aanvaarden wat ik niet moet uitvoeren, de moed om uit te voeren wat ik wél moet uitvoeren, en de wijsheid om het verschil tussen beide te zien"
[Inge Janse, adjunct-hoofdredacteur Gebiedsontwikkeling.nl](#)
15. "Beleidsmakers, stap uit de reflex van onzekerheidsreductie!"
[Klaas Veenma, beleidsonderzoeker](#)
16. "Het staatssteunrecht verzet zich niet tegen een een-op-een verkoop"
[Manfred Fokkema, advocaat](#)
17. "Als de bewoners het project graag willen, dan krijg je de politiek al een heel eind mee"
[Riek Bakker, stedenbouwkundige](#)

Foto: Ineke Lammers

Spoorzone Zwolle: instappen zonder duidelijke eindbestemming

Persoonlijk

Auteur: Ineke Lammers

De spoorzone in Zwolle wordt ontwikkeld tot een nieuw bruisend stuk stadscentrum. Gebiedsregisseur Anne-Marie Mosterman is vanaf het begin betrokken bij dit blauwdrukloze project. "Het gaat niet om wat er mislukt, maar om de beweging die in gang wordt gezet."

In 2007 kwam de Hanzelijn naar Zwolle, wat ervoor zorgde dat er nieuwe plannen gemaakt moesten worden voor het spoor. "Het paste allemaal niet meer, niet op het spoor, maar al helemaal niet meer bij het busstation", blikt gebiedsregisseur Anne-Marie Mosterman terug. Na een aantal jaren plannen maken werd in 2013 besloten om 100 miljoen in het gebied te investeren, onder meer om het spoor aan te passen en het busstation van de

noordkant naar de zuidkant te verplaatsen. Hierdoor ging een paar jaar later het balletje rollen om het gebied als geheel een boost te geven. Want, stelt Mosterman: "Een snelle OV-verbinding is mooi, maar het gebied an sich bleef een beetje zielloos."

Oliemannetje

Onder de naam 'Vrienden van Hanzeland' verenigde in 2015 een groep betrokken

Foto: Kasper Veenstra

Lees verder op volgende pagina

grondeigenaren, bedrijven en bewoners zich en schreven een visie voor het gebied. “Ook als gemeente moet je dan de lat hoog leggen. De visie hebben wij vertaald naar een ontwikkelkader voor wat wij als overheid graag zien gebeuren met dit gebied.” Daarbij speelde ook dat de Spoorzone voor veel Zwollenaren nog onbekend terrein was. “Het was geen bestemming op zich, mensen kwamen daar niet vanzelf naartoe. Dus we moesten zorgen dat mensen bekend werden met het gebied. Reuring veroorzaken.”

De opdracht voor Mosterman was om zichtbaar te zijn in het gebied. De drempel van het stadskantoor is vaak hoog, waardoor mensen niet met ideeën komen. “Daarom ben ik het uithangbord van het gebied. Ook ben ik het oliemannetje: als het ergens vastloopt, help ik je om het toch te organiseren.”

In plaats van informatiebijeenkomsten organiseerden Mosterman en haar team spoorcafés. “Dit zorgde ervoor dat we benaderbaar waren, maar alsnog wel over de inhoud konden spreken. Als gemeente waren we niet alleen bezig met plannen maken, maar ook met een netwerk bouwen. Je leert elkaar zo echt goed kennen, waardoor je een vertrouwensband krijgt. En vertrouwen heb je nodig, en zin om met elkaar die klus te klaren.”

Lubeckplein in beweging

In de afgelopen jaren heeft Mosterman vooral met kleinere placemaking-projecten het gebied op de kaart proberen te zetten. Een voorbeeld van zo’n project is het Lubeckplein. “Hier is in het mini uitgeprobeerd wat wij eigenlijk voor het hele gebied zouden willen, namelijk een nieuw stuk stad maken.”

Het Lubeckplein was oorspronkelijk ontwikkeld volgens het reguliere boekje, een standaard plein dat tot 2035 nog netjes in beheer is. Maar Mosterman merkte dat er momentum ontstond om iets anders met dat plein te gaan doen. “Het is een van de duurste pleinen om te onderhouden, maar totaal niet klimaatadaptief. Dat was de aanleiding om ermee aan de slag te gaan. We

“Ik ben het oliemannetje: als het ergens vastloopt, help ik je om het toch te organiseren”

hebben gekeken waar de behoefte zit van alle partijen, dus bewoners, de stad en de overheid, en dit opgedeeld in kleinere projecten.”

Twee daarvan waren een kunstproject met de creatieve-mbo-opleiding Cibap en een groene gevel van de gemeente. “Toen zei de provincie: Deze aanpak spreekt ons aan! Hier heb je een ton om met het plein aan de slag te gaan en te investeren in klimaatadaptatie.” Hiermee

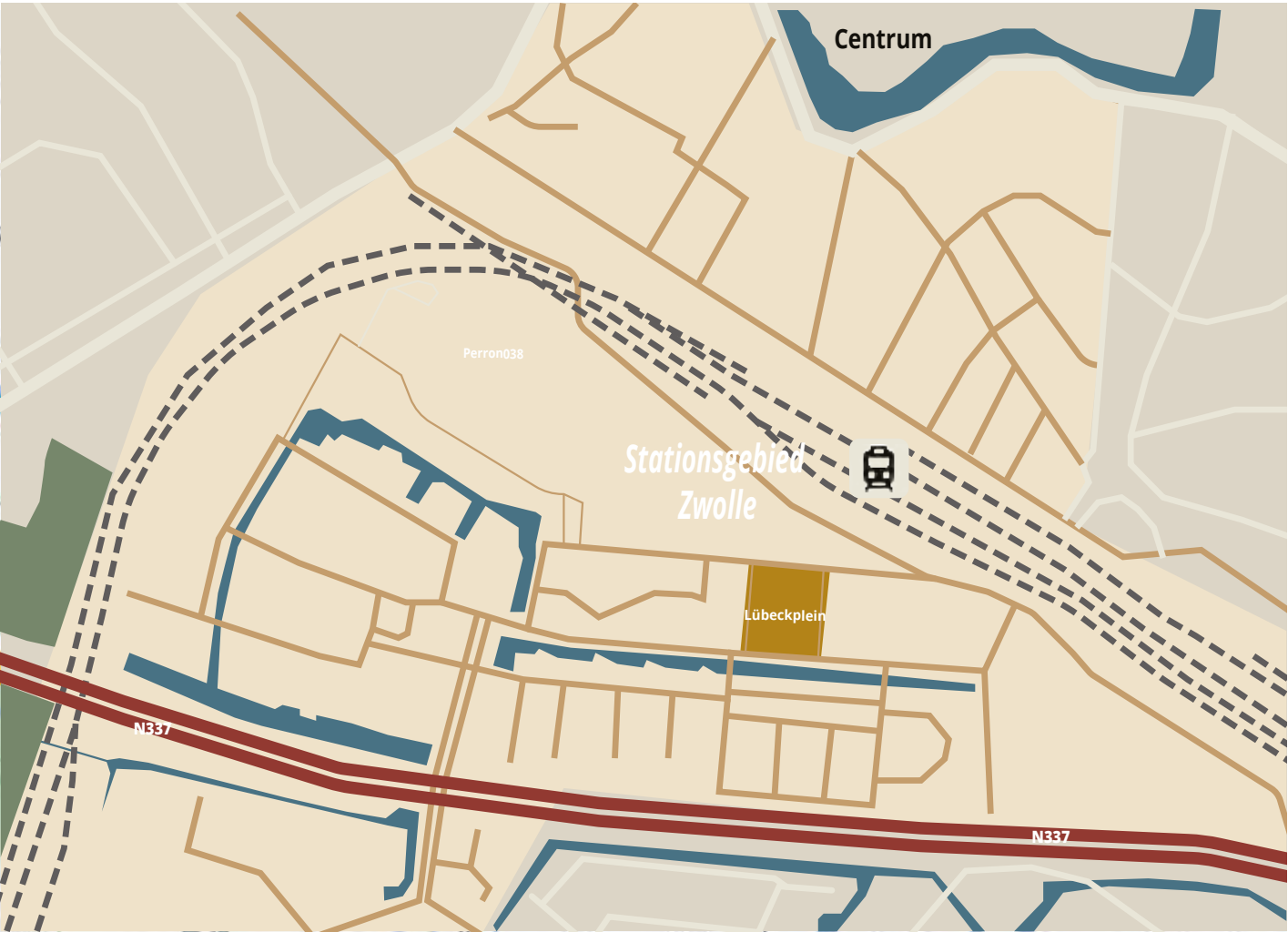
kon het plein nóg een stukje groener en leuker gemaakt worden. Zwollenaren mochten daarom allemaal een plan indienen voor de aanpak van het plein, wat ruim honderd ideeën opleverde. Uiteindelijk is het geld uitgegeven aan extra groen in de vorm van bomen en stadslandbouw, een sport- en skatevoorziening, bankjes, en een grote muurschildering.

Geen blauwdruk

Een gebied in beweging brengen met betrokkenen uit de omgeving zoals bij het Lubeckplein vraagt om een andere sturing vanuit de gemeenteraad. “Ik weet waar ik naartoe wil, maar niet wat ik daarvoor ga doen. Als gebiedsregisseur moet je dan wel je nek uit durven te steken.”

Dat geldt ook voor de samenhang in het gebied. Hoe creëer je die bij deze aanpak? Niet door kavels uit te geven waarop iedereen zijn eigen gebiedje maakt, zoals lange tijd in de Spoorzone is gedaan. Daarom wordt er nu via coalities van vastgoedeigenaren, onderwijs en corporaties samengewerkt en proberen partijen via placemaking uit wat het gebied nodig heeft. Daarover krijgt Mosterman vaak de vraag ‘hoe ga je ermee om als het mislukt?’. “Het gaat niet om wat er mislukt, maar om de beweging die in gang wordt gezet.”

Door deze aanpak is er geen vaststaande blauwdruk voor de gebiedsontwikkeling in de Spoorzone. Mosterman: “Voor eigenaarschap is het belangrijk dat er ruimte wordt gelaten voor ideeën van anderen.” Deze manier van ontwikkelen vraagt om veel betrokkenheid van de gebiedsregisseur. “Je moet je bijna persoonlijk verbinden aan de gebiedsontwikkeling, mensen zien jou als hét gezicht. Dat brengt je heel veel, maar vraagt ook een stapje meer. Geen 9-tot-5-mentaliteit, maar intrinsiek gemotiveerd zijn om mensen te leren kennen, betrokken te blijven en commitment te hebben voor de opgaven.”

Meer lezen over de ontwikkeling van de Spoorzone in Zwolle?

Waarom de schakel tussen wetenschap en praktijk juist moet schuren

Auteur: Tom Daamen
Illustratie: Margot Melissen

Is de afstand tussen wetenschap en praktijk in de ruimtelijke ordening te groot? Die sombere conclusie van expert Koen Raats valt niet in goede aarde bij SKG-directeur en hoofddocent gebiedsontwikkeling Tom Daamen. Tegelijkertijd ziet hij ruimte voor verbetering. “We moeten meebewegen met de ontvankelijkheid van de praktijk.”

Niet te theoretisch! Dat was het adagium toen de Leerstoel Gebiedsontwikkeling ergens in 2006 met zijn werk begon, toen nog onder het provocerende label ‘praktijkleerstoel’. Sommige wetenschappers moesten een beetje om dat label lachen. Was het niet dubbelop? Je kunt immers nergens kennis over ontwikkelen zonder de praktijk te bestuderen. Anderen zagen het echter als een manier om te benadrukken dat de leeropdracht voor en met de praktijk van gebiedsontwikkeling was geformuleerd. Theorievorming over het relatief nieuwe vakgebied was tot dan toe nog erg abstract, hetgeen het goed opleiden van studenten bemoeilijkte. Er moest een vertaalslag naar begrijpelijke concepten en een ‘eigen’ handelingsrepertoire worden gemaakt. Om het gat tussen wetenschap en praktijk te dichten werd de nadruk gelegd op het beschrijven hoe gebiedsontwikkeling in de praktijk werkt.

Ondanks alle moeite zijn we ruim vijftien jaar verder volgens sommigen niet veel opgeschoten. De afstand tussen wetenschap en praktijk is in het ruimtelijk domein groter dan ooit, betoogde planoloog Koen Raats vorig jaar op Gebiedsontwikkeling.nu. Vanuit de leerstoel voelen we ons aangesproken. We werken aan de TU Delft intensief met en voor de praktijk. De vier argumenten die Raats maakt, herkennen wij dan ook maar gedeeltelijk. 1. Zeker, de universitaire werkorder publish or perish stimuleert de kennisdoorwerking naar de praktijk geenszins. 2. En ja, van een vitale wisselwerking tussen wetenschap en (Rijks)beleid is al jaren geen sprake. 3. Toch financiert de praktijk nog wel degelijk - en in toenemende mate - wetenschappelijk onderzoek. 4. En in het netwerk van de SKG bemerken wij dat de ruimtelijke-ordeningspraktijk, in tegenstelling tot wat Raats beweert, wel degelijk openstaat voor nieuwe inzichten en reflectie. Waar komt dit verschil van inzicht vandaan?

Drie kerntaken

Planologie bedrijven is net als gebiedsontwikkeling gericht op het streven naar een verbetering van onze leefomgeving en (in het verlengde daarvan) onze samenleving. Het gaat hier bij uitstek om de lange termijn. Volgens de eminente Amerikaanse hoogleraar John Forester moet onderzoek in het ruimtelijk domein zich daarom op drie kerntaken richten. De eerste is evident: de wetenschap moet zich primair richten op het verzamelen en

interpreteren van feiten. Het gaat in onderzoek om het vaststellen hoe de dingen werken en daar verklaringen voor construeren. Ten tweede: wat er ook met ‘verbetering van onze leefomgeving’ bedoeld wordt - betaalbaarder, gezonder, mooier, veiliger, duurzamer of rechtvaardiger -, wetenschap en praktijk hebben in het ruimtelijk domein onmiskenbaar een politieke, waardegedreven gehalte. Er is immers geen objectief beste ordening van onze fysieke ruimte te maken. Wetenschappers zullen in hun werk net als practitioners dus hoe dan ook een bepaalde norm hanteren. Onderzoekers moeten die norm echter wel expliciet maken. Gedegen onderzoeksmethoden en het proces van peer review zorgen ervoor dat evaluaties vervolgens niet aan allerlei vooroordelen onderhevig raken.

Ruimtelijke onderzoekers moeten volgens Forester nog een derde taak vervullen: zij moeten zich kunnen verplaatsen in de practitioners die zij bestuderen. Wetenschappers moeten met andere woorden inlevingsgevoel ontwikkelen voor de praktische situaties waarin ontwerpers, ontwikkelaars, beleidsambtenaren, bestuurders en andere professionals iedere dag weer hun werk doen. Gevoel voor de dilemma’s, complexe afwegingen, uiteenlopende percepties, coördinatieproblemen en machtsverhoudingen waar professionals mee te maken hebben is voor een betrouwbare analyse onontbeerlijk. Er ontstaat dan een kennisbasis waarop wetenschap en praktijk elkaar kunnen aanvullen en versterken. De uitwisseling is dan het productiefst.

Herstel

Als er tussen wetenschap en praktijk een te grote afstand wordt ervaren, komt dat waarschijnlijk omdat onderzoekers een of meerdere van de drie kerntaken veronachtzamen. Het komt regelmatig voor dat onderzoekers volgens practitioners de feiten niet op orde hebben, er te snel (of bij voorbaat) tot kritiek wordt overgegaan, of dat de praktijkanalyse zo ongenueanceerd is dat een dialoog over de onderzoeksresultaten zinloos lijkt.

De planologische literatuur staat bol van de kritische theorievorming waarin radicale hervorming of zelfs revolutie wordt gepropageerd. Hoewel die in theorie misschien valide zijn, leidt de kritiek in de praktijk vooral tot vervreemding en wantrouwen. Wetenschap zou moeten gaan over het aanreiken van perspectieven die professionals helpen het systeem waarin zij werken te herkennen en stapsgewijs te verbeteren. Zij zou moeten gaan over het selecteren van passende voorbeelden bij het oplossen van complexe praktijksituaties, waardoor bovendien een steeds innigere uitwisseling tot stand komt. Er komen dan steeds meer feiten op tafel, waardoor de analyse steeds sterker wordt.

De wetenschap moet in het ruimtelijk domein dus meebewegen met de mate waarin de praktijk ontvankelijk is voor nieuwe ideeën. Enerzijds betekent dit dat het van belang is om in onderzoek geduldig te zijn, gestaag door te werken, en het juiste moment af te wachten. Anderzijds betekent dit dat er gewerkt moet worden aan herstel van vertrouwen in de (meer)waarde van frisse ideeën en originele praktijkanalyses, zodat de ontvankelijkheid weer wat toeneemt.

Heruitvinden

We kunnen, zoals Raats in zijn sombere artikel, de geringe impact van wetenschappelijke kennis afdoen als risicomijdend gedrag van de gevestigde orde of een gebrek aan politieke wil en lef. Of we kunnen onszelf een spiegel voorhouden en de kennis die we produceren weer kritisch én constructief maken.

Verbeteren we het vakgebied of zijn we onderdeel van de status quo? Zijn we wel kritisch genoeg? Dergelijke vragen worden lang niet in alle universitaire disciplines gesteld, maar zijn in de planologie en gebiedsontwikkeling onontkoombaar. Een sterke schakel tussen wetenschap en praktijk wil echter ook niet zeggen dat theorievorming de praktijk vooral lippendienst moet bewijzen. Integendeel. Tussen wetenschap en praktijk mag het in de ruimtelijke ordening best schuren. De creatieve spanning die dat oplevert, maakt de schakel sterk.

Lees hier het artikel van Koen Raats waar Tom Daamen op reageert:

Over de Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling

De Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling (kortweg: SKG) verbindt een groeiend aantal publieke, private en maatschappelijke organisaties die zich richten op de praktijk van gebiedsontwikkeling. SKG-partners doen een jaarlijkse schenking aan de stichting en geven samen met de TU Delft richting en inhoud aan het kennisprogramma van de leerstoel Gebiedsontwikkeling. Hiermee vervult de SKG haar missie: het bevorderen van een professionele, reflectieve gebiedsontwikkelingspraktijk, gericht op een duurzame gebouwde omgeving.

Verder lezen over gebiedsontwikkeling?

Het onafhankelijke platform Gebiedsontwikkeling.nu fungeert als een open bron van kennis, nieuws en opinie voor professionals, onderzoekers en studenten. U kunt het nieuws van Gebiedsontwikkeling.nu ook volgen via Twitter, Facebook, LinkedIn en onze wekelijkse nieuwsbrief.

www.gebiedsontwikkeling.nu

Team Leerstoel Gebiedsontwikkeling

Beeld: Sander van Wettum

Van links naar rechts en van boven naar beneden:

Joost Zonneveld (hoofdredacteur Gebiedsontwikkeling.nu)
Inge Janse (niet meer werkzaam bij Gebiedsontwikkeling.nu)
Arthur Verwayen (coördinator SKG)
Ineke Lammers (redacteur)
Atacan Batbay (student-assistent)
Simon van Zoest (promovendus)
Jasper Monster (webredacteur)
Céline Jansen (promovenda)
Tim de Groot (student-assistent)
Tom Daamen (directeur SKG)
Donne Gerlich (niet meer werkzaam bij Gebiedsontwikkeling.nu)
Jutta Hinterleitner (onderzoeker)
ontbrekend op de foto: Co Verdaas (hoogleraar gebiedsontwikkeling), Wouter Jan Verheul (Senior onderzoeker), Paul van den Bragt (junior-onderzoeker), Linda Zuiderwijk (valorisatie-manager), Yanal Haj Khalaf Allah (student-assistent) en Kees de Graaf (eindredacteur Gebiedsontwikkeling.nu)

Data & Gebiedsontwikkeling

Gebiedsontwikkelaars zijn steeds afhankelijker van data en slimme datatoepassingen. Welke toepassingen zijn er al? En wat vraagt digitalisering van de gebiedsontwikkelaar? De antwoorden daarop deelt de SKG Kring van Adviseurs in haar gratis beschikbare publicatie Data & Gebiedsontwikkeling.

De publicatie biedt een bundeling van hoofdstukken over verschillende aspecten van datatoepassingen, zoals:

- Wat kan er met data en waarom gebruiken we die (nog) niet?
- Welke inzichten biedt de vastgoedsector qua datagebruik?
- Wat kan gebiedsontwikkeling leren van data in mobiliteit?
- Hoe wordt data gebruikt in de watersector?
- Hoe gebruiken we data bij het maken van plinten en voorzieningen?
- Wat zijn kansen van datatoepassing in de publieke ruimte?
- Welke juridische aspecten zijn van belang?
- Welke kritische kanttekeningen moeten we plaatsen bij (big) data?

Statistieken Gebiedsontwikkeling.nu

Prestaties Gebiedsontwikkeling.nu

(gemiddeld per maand, tussen december 2021 en april 2022)

- Unieke bezoekers: 30 duizend
- Bekeken pagina's: 51 duizend

Meest populaire onderwerpen

(tussen december 2021 en mei 2022)

1. Hoge Raad zet streep door een-op-een verkoop onroerend goed door overheden
2. Hoe we lering kunnen trekken uit de Reconstructie Zandgronden voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof
3. Waarom we niet te veel mogen verwachten van de Omgevingswet voor gebiedsontwikkeling
4. Waarom maatschappelijk vastgoed niet naar de hoogste bidder moet
5. 3 adviezen aan Hugo de Jonge om van ambities naar uitvoering te komen

Leden social media & nieuwsbrief

(mei 2022)

- LinkedIn (Gebiedsontwikkeling.nu): 11.172
- Twitter (@GEBIEDSONTWnu): 6.287
- Facebook (@GebiedsontwikkelingNu): 688
- Nieuwsbrief (www.gebiedsontwikkeling.nu): 2.532

TU Delft – Agenda 2022

SKG Jaarcongres 31 maart 2023

Partner worden

Heeft u interesse om als partner-organisatie het SKG-kennisnetwerk te versterken, of deel te nemen aan een project of programma? Neem dan contact op met directeur Tom Daamen (T.A.Daamen@tudelft.nl). Wij bespreken graag de mogelijkheden met u.

SKG Deelnemers:

AM
Amvest
Blauwhoed
Bouwinvest
BPD
De Alliantie
Deltacommissaris
Gemeente Alkmaar HBA
Gemeente Almere
Gemeente Amsterdam
Gemeente Barneveld
Gemeente Breda
Gemeente Delft
Gemeente Den Bosch
Gemeente Den Haag
Gemeente Dordrecht
Gemeente Eindhoven
Gemeente Groningen
Gemeente Leiden
Gemeente Nijmegen
Gemeente Purmerend
Gemeente Rotterdam
Gemeente Tilburg
Gemeente Utrecht
Gemeente Zwolle
Heijmans Vastgoed
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
Kadaster
Ministerie van BZK
Ministerie IenW
NS Stations
Provincie Flevoland
Provincie Gelderland
Provincie Noord-Brabant
Provincie Noord-Holland
Provincie Overijssel
Provincie Utrecht
Provincie Zuid-Holland
Rabo Real Estate Finance
Rijksvastgoedbedrijf
SADC
Staatsbosbeheer
Synchroon
Syntrus Achmea REF
TU Delft
VanWonen
Vesteda
VORM
Waterschap Amstel Gooi en Vecht

Kring van Adviseurs:

Akro Consult Rho
Fakton Stibbe
Movares Deloitte
Over Morgen Springco
PT Stadskwadraat

Denk mee, doe mee, en stuur uw bijdragen naar de redactie.

Colofon

Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling (SKG) /
Leerstoel Gebiedsontwikkeling TU Delft
Juli 2022

- Gebiedsontwikkeling.nu
- @GebiedsontwNu
- Gebiedsontwikkeling.nu

Redactie: Joost Zonneveld (hoofdredactie), Inge Janse (eindredactie), Ineke Lammers (beeld en coördinatie), Jasper Monster, Yanal Haj Khalaf Allah, Tim de Groot, Atacan Batbay

Met medewerking van: Co Verdaas, Tom Daamen, Doeke van Nuij, Céline Jansen, Hans-Hugo Smit, Esther Dijkstra, Margot Melissen, Anne-Marie Mosterman, Bas van der Pol, Tim van 't Hof, Sander van Wettum, Kasper Veenstra, Angeline Swinkels, Hans de Vries, Wouter Schik

Vormgeving: Enchilada

Contact: Denk mee, doe mee, en stuur uw bijdragen naar de redactie.

Locatie redactie:

Leerstoel Gebiedsontwikkeling TU Delft
Afdeling MBE
Julianalaan 134
2628 BL Delft
Faculteit Bouwkunde

+31 (0) 15 27 84159

redactie@gebiedsontwikkeling.nu